

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ
Кнеза Вишеслава 1, Београд

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ МАСТЕР РАДА ЗА ОДБРАНУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ 1. Датум именовања (избора) комисије: 15.4.2026. (03-2786/3) 2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање и назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен: 1. др Драгана Ћоровић, редовни професор, Шумарски факултет Универзитета у Београду (Ужа научна област: Пејзажна архитектура и хортикултура) 2. др Мирјана Оцокољић, редовни професор, Шумарски факултет Универзитета у Београду (Ужа научна област: Пејзажна архитектура и хортикултура) 3. др Драгана Скочајић, ванредни професор, Шумарски факултет Универзитета у Београду (Ужа научна област: Пејзажна архитектура и хортикултура)
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ 1. Име, име једног родитеља, презиме: Мирјана, Драган, Стефанов 2. Датум и место рођења, општина, држава: 18.09.1993, Панчево, Србија 3. Студијски програм основних студија које је кандидат завршио: Пејзажна архитектура 4. Датум завршетка основних студија: 29.9.2017.
III НАСЛОВ МАСТЕР РАДА: „Алеја заслужних грађана: принципи и смернице за пројектовање и реконструкцију простора”
IV ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА: Мастер рад кандидаткиње Мирјане Стефанов, дипл. инж. пејз. арх., под називом: „Алеја заслужних грађана: принципи и смернице за пројектовање и реконструкцију простора” има укупно 79 нумерисаних страница. Овај мастер рад садржи укупно 63 илустрације, међу којима су и 2 <i>ГеоСрбија</i> снимка предметне локације. Међу илустрацијама је 27 ауторских фотографија кандидаткиње, као и 4 3Д визуелизације, чији је аутор такође Мирјана Стефанов. Поред тога, у рад је укључена и једна схема која приказује закључне резултате истраживања и која је исто тако важан допринос кандидаткиње. Списак литературе се састоји од укупно 8 референци, међу којима је наведено: 6 публикација и 2 електронска извора. Поред тога, кандидаткиња је користила необјављену архивску грађу, као и техничку документацију, што представља посебну вредност овог рада. Насловне странице на српском и енглеском језику, претходе Садржају, у којем су наведена поглавља рада, која следе иза Апстракта и Кључних речи на српском и енглеском језику, као и Резимеа рада. Поглавља у раду су: 1. Увод (стр. 1-6), у којем су дефинисани предмет и проблем, циљ и хипотезе рада, као и образложење методолошког приступа и примењене методе истраживања. Такође, дефинисан је и просторни обухват предмета рада; 2. Гробља као зелене површине посебне намене (стр. 7), у којем је дата прецизна типолошка одредница предмета рада, као простора посебне намене; 3. Историјски просторно-урбанистички развој гробља (стр. 8-19), објашњава основне појмове и концепте историјског развоја функција и простора за

сахрањивање; **4. Критеријуми за сахрањивање у Алеји заслужних грађана на Новом гробљу у Београду** (стр. 20-24), проблематизује питање појма који одређује главни предмет рада; **5. Анализа пројекта Алеје заслужних грађана** (стр. 25-54), испитује процесе пројектовања и извођења радова у две фазе, на простору Алеје заслужних грађана; **6. Трансформација простора и очување зелених површина** (стр. 55-56), образлаже просторне промене предметне локације, које су последица функционалних измена и другачијег начина коришћења простора; **7. Референтни примери пејзажног обликовања меморијалних простора** (стр. 57-67), посвећено је анализи вредних меморијалних простора и идентификацији њихових карактеристика; **8. Принципи и смернице за реконструкцију и будуће пројектовање** (стр. 68-77), је део рада у којем се дефинишу се принципи и смернице за унапређење постојеће Алеје и будуће пројектовање нових меморијалних простора; **9. Закључак** (стр. 78), даје финалну рекапитулацију стечених увида; као и **10. Литература** (стр. 79), које даје списак коришћених референци и податке о коришћеној архивској грађи.

Структура рада, формирана је адекватно теми мастер тезе, односно предмету истраживања и чини логично осмишљену целину.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА МАСТЕР РАДА

У мастер раду „**Алеја заслужних грађана: принципи и смернице за пројектовање и реконструкцију простора**” кандидаткиње **Мирјане Стефанов**, дипл. инж. пејз. арх., предмет рада односи се на трансформацију простора, односно процесе трансформације начина коришћења Алеје заслужних грађана на Новом гробљу у Београду, у којима неки од делова ове зелене површине посебне намене постају девастирани, што утиче на урушавање интегритета читавог меморијалног простора. У фокусу проучавања која су спроведена током рада на овом мастер раду, налази се покушај дефинисања принципа одржавања, реконструкције и пројектовања овог или сличних простора, чиме ће се негативне последице трансформационих процеса уклонити или бар ублажити. Структура поглавља постављена је тако да се у првом уводном поглављу дају сажета образложења предмета, проблема и циља рада, такође постављају и хипотезе истраживања. Уз сажето одређење предметне локације, дато је и одређење примењеног методолошког приступа, такође и комбинације приступа и различитих метода и техника. После уводног дела, друго поглавље садржи прецизну терминолошку и типолошку одредницу простора који је предмет рада. Следи треће поглавље посвећено историјском оквиру истраживања. Оно даје основу за анализу појмова простора за сахрањивање и меморијалних простора у смислу њиховог порекла и развоја, и у том процесу дефинише се и комплексни историјски контекст изучавања, односно референтни систем, у којем се прецизно одређује и позиција саме Алеје заслужних грађана. Следећа три поглавља подробно и дубински испитују различите аспекте просторног и функционалног развоја Алеје заслужних грађана, да би се у седмом поглављу анализирали референтни примери у којима се такође проналази основ за дефинисање основних принципа и смерница за будуће трансформације и реконструкције овог и сличних простора. Сматрамо да се ова комплексна структура рада, уклапа у сложени миље изучавања различитих аспеката гавног предмета и проблема рада.

У првом поглављу, **Уводу**, указано је на чињеницу да се предмет истраживања односи на просторне и пејзажноархитектонске аспекте Алеје заслужних грађана, али исто тако и анализу њеног историјског развоја, са уочавањем промена у начину обликовања и коришћења, као и односа између изграђене структуре и зеленог простора. Полазне претпоставке рада полазе од чињенице да је вредан простор Алеје заслужних грађана нарушен, у смислу девастације његових просторних, функционалних и амбијенталних вредности. Из наведеног произилази да постоји потреба за целовитим приступом у реконструкцији Алеје и будућем пројектовању

проширења овог простора, који се рефлектује кроз одређивање сложеног методолошког оквира, који подразумева различите методе и технике, у зависности од фазе и конкретног предмета истраживања: прикупљање, тумачење и синтетизовање података, анализу литературе и архивских извора, прикупљање документације, теренско истраживање, стварање аналитичке базе за проучавање постојећег стања, компаративну анализу студија случаја, најзад и образложење осмишљених смерница за пројектовање, као и графичке приказе предлога конкретних пејзажноархитектонских интервенција у простору. Друго поглавље, **Гробља као зелене површине посебне намене**, доноси, као што је речено, прецизну одредницу пејзажноархитектонског значења простора за сахрањивање људи, такође и смернице за њихово пројектовање и одржавање. Стиче се утисак да ово поглавље може бити проширено у наредним публикацијама истраживања кандидаткиње Стафанов. Свакако, прва два поглавља дефинишу полазне оквире истраживања, који се додатно обогаћују кроз материју изнету у трећем поглављу, **Историјски просторно-урбанистички развој гробља**. У овом делу рада, у контексту трансформација урбаних простора у време индустријске револуције, објашњава се и промена простора за сахрањивање, а у томе и образложење настанка Новог гробља у Београду, крајем деветнаестог века, и његовог развоја све до данас. Посебна пажња у овом делу рада посвећена је формирању специфичног карактера који поседује сам простор Новог гробља, али и Алеје заслужних грађана, у њему. Формирање и развој овог простора је детаљно елабориран, али се критичко сагледава и његово само значење, које се додатно образлаже у следећем, четвртном поглављу, **Критеријуми за сахрањивање у Алеји заслужних грађана на Новом гробљу у Београду**. Овај део рада требало би посматрати заједно са претходним, јер се у комплементарном односу текстова прецизно идентификују главни проблеми истраживања. Приказани хронолошки след формирања различитих критеријума за сахрањивање у Алеји заслужних грађана, заиста указује на потребу да се у свим будућим трансформацијама простора, прво одговори на питања о самом значењу овог простора, о разумевању његове сврхе, и о потреби за усмеравањем даљих фаза промена простора ка реконструкцији, проширењу или његовом конзервирању у затеченом стању.

Пето поглавље овог рада, под називом **Анализа пројекта Алеје заслужних грађана**, обрађује концепте и реализацију сукцесивних просторних интервенција и проширења простора Алеје. Јасно се указује на однос осмишљеног и реализованог простора, као и на различите симболичке и културолошке карактеристике пројекта и изграђеног простора. Истицање несумњивих просторних вредности, проверава се и у анализи функционисања самог простора. Исто тако, постојеће стање вегетације представља изузетно важан аспект разумевања амбијенталних вредности и карактера простора. У богатој структури рада, питање вегетације, њеног стања, одржавања, значења у Алеји заслужних грађана, али и на читавом простору Новог гробља, представља још једну могућност сложеност тематског испитивања у области пејзажне архитектуре и хортикултуре. У шестом поглављу, **Трансформација простора и очување зелених површина**, заснованом такође на анализама постојећег стања, такође се јасно сагледава вишеслојност, слојевитост, комплексност, односно хетерогеност проблема који се односе на просторни развој Алеје заслужних грађана, и који посебно погађају постојеће зелене просторе. Ауторка рада, образлажући појаве урушавања вредности зелених простора, које се одвијају, указује на потребу успостављања равнотеже између функција које ово место испуњава. Наиме, као простор за сахрањивање и као репрезентативни меморијални и пројектовани парковски простор, Алеја заслужних грађана заслужује посебну пажњу усмерену ка промишљеном односу према њеним будућим трансформацијама. **Референтни примери пејзажног обликовања меморијалних простора**, као седмо поглавље у структури рада, поставља релације

између спроведене анализе постојећег стања и осмишљавања смерница за будући развој простора, кроз приказ два изузетна примера меморијалних простора и кроз тумачења поетике примењених пројектантских ставова, које се у овом раду спровode са изузетним разумевањем оба случаја, међусобно сасвим различита. Ауторка рада издваја нарочито принципе који могу бити примењени и у будућем пројектовању и реконструкцији Алеје заслужних грађана, и то: „очување постојећег пејзажног идентитета, интеграција архитектуре и вегетације, очување и унапређење зелених површина, прилагођавање нових интервенција постојећем контексту, пажљив избор материјала у односу на њихову трајност и услове одржавања, као и сагледавање простора кроз његов развој и промене током времена”.

Резултат читавог истраживања, образложен у осмом поглављу, **Принципи и смернице за реконструкцију и будуће пројектовање**, односи се на дефинисање и образлагање путева и начина у управљању и физичком трансформисању, као и одржавању простора Алеје, које би требало поштовати, да би овај простор заиста служио својим главним наменама. Према ауторки рада, Мирјани Стефанов, има их укупно осам и то су: „очување меморијалног идентитета и достојанства простора, очување постојеће просторне и композиционе структуре, очување и унапређење визуелних односа, улаза и репера, очување и унапређење зеленог система, коришћење функционалног система наводњавања, унапређење простора за боравак и одмор, одрживо и рационално одржавање и планирање нових меморијалних простора на основу искуства постојеће Алеје заслужних грађана”. Овај део рада има посебну вредност јер садржи приказе осмишљених просторних интервенција ауторке рада, Мирјане Стефанов, као и схему у којој је приказан поступак примене принципа и смерница за реконструкцију и унапређење Алеје заслужних грађана. **Закључак**, девето поглавље, односи се на додатно истицање стечених главних увида, који су проистекли из спроведених истраживања, а односе се на главне резултате рада, односно дефинисање принципа и смерница за пројектовање и реконструкцију Алеје заслужних грађана. **Литература** је списак коришћених и цитираних дела и извора, дат кроз 8 библиографских јединица и наведену архивску грађу и техничку документацију, која је такође коришћена у раду. Ову чињеницу напомињемо као посебан допринос рада.

VI ЗАКЉУЦИ

У мастер раду „Алеја заслужних грађана: принципи и смернице за пројектовање и реконструкцију простора” кандидаткиња Мирјана Стефанов, приказала је приступ проучавању утемељен на испитивању и компарацији историјског развоја меморијалних простора, студијама референтних примера пејзажноархитектонских дела, квалитативним анализама, критичком разумевању трансформационих процеса у простору, као и проверама стечених увида на конкретном примеру осмишљавања просторних интервенција у самој Алеји заслужних грађана. Посебну вредност рада представља спроведена вишедимензионална анализа, чији су резултати основ за осмишљавање принципа и смерница за спровођење реконструкције и пројектовања простора Алеје заслужних грађана, али и других простора сличне намене.

На основу вредновања резултата рада Комисија сматра да мастер рад дипл. инж. пејз. арх. Мирјане Стефанов, показује да су сви добијени резултати рада, односно сви релевантни подаци, студије случаја, сви прикази и образложења појединих аспеката формирања, коришћења, значења и трансформисања меморијалних простора, настали на основу адекватних коришћења примарних, архивских извора и извршене дубинске пејзажноархитектонске анализе предметног простора, и да оправдавају сва предузета истраживања. У том смислу овај мастер рад представља самосталан рад.

Сматрамо да кандидаткиња има способност да самостално примењује знања стечена током основних и мастер академских студија и да доноси закључке на основу спроведених истраживања. Посебан квалитет овог рада, односно ауторке Мирјане

Стефанов је што излаже материју користећи јасан, једноставан и директан језик. Осим што се у раду даје увид у до сада, у нашем контексту, не тако често испитиване теме у подручју пејзажноархитектонске праксе, али и теорије, такође ствара се основа за ширење поља истраживања и деловања пејзажних архитеката истовремено дајући смернице за формирање методолошког приступа у оваквој врсти проучавања. Истраживање које је у мастер раду спровела кандидаткиња Мирјана Стефанов, указује на огроман значај суштинског, дубинског познавања различитих аспеката који дефинишу одређени простор. Ово знање је неопходно за доношење одлука које ће бити спроведене приликом пројектовања, али и реконструкције, такође и регенерације оваквих простора, а што је посебно важно, и у његовом одржавању.

Имајући у виду све наведено, Комисија закључује да мастер рад **дипл. инж. пејз. арх. Мирјане Стефанов: „Алеја заслужних грађана: принципи и смернице за пројектовање и реконструкцију простора”**, има неопходне елементе да се прихвати као мастер рад и да, према томе, у смислу оспособљености кандидата, може да се приступи јавној одбрани рада.

VII КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА:

1. Да ли мастер рад садржи све битне елементе и да ли је написан у складу са насловом рада:

ДА

2. Недостаци мастер рада и њихов утицај на резултат истраживања:

рад не садржи недостатке који би значајно утицали на приказ резултата истраживања.

VIII ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене мастер рада, комисија предлаже:

да се мастер рад прихвати, а кандидаткињи одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Драгана Ћоровић, редовни професор, ментор
Шумарског факултета – Универзитета у Београду

др Мирјана Оцокољић, редовни професор
Шумарског факултета – Универзитета у Београду

др Драгана Скочајић, ванредни професор
Шумарског факултета – Универзитета у Београду

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.